

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 8. lipnja 2020.

Analiza odluke
Smoković protiv Hrvatske
br. zahtjeva 57849/12

članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju – pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari

Obustava prekršajnog postupka zbog zastare nije predstavljala oslobođenje niti osudu podnositelja zahtjeva te stoga načelo ne bis in idem nije bilo primijenjivo u ovom predmetu

Vijeće Europskog suda za ljudska prava (dalje: Europski sud) donijelo je 12. studenog 2019. odluku kojom je podnositeljev zahtjev proglasilo nedopuštenim.

Na temelju prekršajnog naloga Policijske uprave istarske od 9. studenog 2005., Prekršajni sud u Labinu je 4. lipnja 2007. proglasio podnositelja zahtjeva krivim za fizički napad na nogometnog suca I.R. te ga je novčano kaznio. Povodom podnositeljeve žalbe, Visoki prekršajni sud je 18. prosinca 2008. obustavio ovaj postupak zbog nastupa zastare. U međuvremenu, I.R. je 10. studenog 2005. protiv podnositelja zahtjeva pokrenuo kazneni progon po privatnoj tužbi pred Općinskim sudom u Labinu. Nakon što je saslušao završne riječi obrane te zatim optužbe, ovaj sud je 27. rujna 2010. podnositelja proglasio krivim zbog nanošenja tjelesnih ozljeda I.R.-u tijekom nogometne utakmice, te ga je uvjetno osudio na zatvorsku kaznu u trajanju od tri mjeseca. Podnositelj je uložio žalbu navodeći, između ostalog, da mu je povrijeđeno pravo da ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari. Županijski sud u Puli potvrdio je prvostupanjsku presudu 3. svibnja 2011. uz obrazloženje da je raniji prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva obustavljen radi nastupa zastare te se stoga ne može reći da je podnositelj bio dva puta kažnjen. Ustavni sud je odbacio podnositeljevu ustavnu tužbu.

Članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju

Podnositelj je podnio zahtjev Europskom sudu navodeći da mu je povrijeđeno pravo zajamčeno člankom 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju jer je dva puta suđen i kažnjen u istoj stvari.

Načelo *ne bis in idem* sadrži tri elementa: i) dva postupka moraju biti „kaznene prirode“; ii) moraju se odnositi na iste činjenice (*idem*) i iii) mora postojati dupliciranje postupka (*bis*).

U ovom predmetu Europski sud se nije bavio pitanjima jesu li oba postupka protiv podnositelja zahtjeva bila kaznene prirode niti jesu li se odnosila na iste činjenice (*idem*), budući da je prigovor prema članku 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju bio nedopušten iz razloga navedenih u nastavku. Ključno pitanje koje je Sud razmatrao bilo je je li odluka kojom je obustavljen prekršajni postupak zbog proteka zastarnog roka predstavljala konačnu oslobađajuću presudu ili osudu.

Glede pojma „oslobađajuća presuda ili osuda“, Europski sud je ponovio utvrđenja iznesena u presudi *Mihalache protiv Rumunjske*. Da bi se odluka smatrala „oslobođenjem“ ili „osudom“ važno je da ju je donijelo tijelo koje sudjeluje u provođenju pravde u nacionalnom pravnom sustavu i koje je nadležno za utvrđivanje i kažnjavanje ponašanja optužene osobe. Riječ „oslobođen ili osuđen“ podrazumijeva da je kaznena odgovornost utvrđena nakon procjene okolnosti slučaja (provođenja istrage, saslušanja žrtve, prikupljanja i ispitivanja dokaza i donošenja obrazložene odluke).

Nadalje, u pogledu „konačnosti“ odluke, Europski sud je u predmetu *Mihalache* ponovio da odluku treba smatrati „konačnom“ od trenutka kada se ona više ne može pobijati redovnim pravnim lijekovima. Pojam „konačna“ odluka u konvencijskom smislu se tumači autonomno, što znači da Europski sud samostalno procjenjuje konačnost odluke, uzimajući domaće pravo i postupak u obzir samo kao polaznu točku. Pri tome domaće pravo mora zadovoljiti načelo pravne sigurnosti koje zahtijeva da je pravo na podnošenje pravnog lijeka vremenski ograničeno i da je postupak za podnošenje pravnog lijeka dovoljno jasan za stranke.

Važnost kriterija predvidljivosti pravnih normi prilikom određivanja je li odluka konačna naglašena je u predmetu *A i B protiv Norveške*. Naime, pojam zakonitost ne podrazumijeva samo postojanje pravne osnove u domaćem zakonu, već i predvidljivost tog zakona u njegovoj primjeni. Stoga pri razlikovanju redovnih i izvanrednih pravnih lijekova, Europski sud uzima u obzir dostupnost pravnih lijekova strankama te predvidljivost zakona glede primjene pravnih lijekova i vremena kada se mogu iskoristiti.

U predmetu podnositelja zahtjeva, prekršajni i kazneni postupak vođeni su paralelno. U trenutku kada je prekršajni postupak obustavljen, protiv podnositelja zahtjeva je već podignuta optužnica u zasebnom kaznenom postupku u odnosu na iste činjenice.

Prvostupanjska odluka kojom je podnositelj zahtjeva proglašen krivim u prekršajnom postupku nikada nije postala konačna jer je Visoki prekršajni sud obustavio taj postupak presudom od 18. prosinca 2008. Premda je ta odluka bila konačna ona nije predstavljala oslobođenje niti osudu podnositelja zahtjeva u smislu članka 4. Protokola br. 7. uz Konvenciju. Naime, Visoki prekršajni sud nije ispitivao činjenice i dokaze provedene u prvostupanjskom postupku, niti je ocjenio podnositeljevu krivnju ili nevinost, nego je samo obustavio postupak zbog proteka zastarnog roka. Dakle, ne može se reći da je ta odluka predstavljala osudu podnositelja zahtjeva s obzirom da on nije proglašen krivim niti mu je izrečena kazna. Ne može se reći ni da je odluka predstavljala oslobađajuću presudu budući da se nije temeljila na nikakvoj procjeni okolnosti slučaja koja je u pravilu potrebna da bi se utvrdilo je li osoba počinila djelo koje joj se stavlja na teret. Drugostupanjski sud je obustavio postupak iz proceduralnih razloga (nastup zastare).

Nadalje, Europski sud je utvrdio da podnositelj zahtjeva nije imao razloga vjerovati da će protek zastarnog roka u odnosu na prekršaj za koji je optužen na bilo koji način utjecati na duži zastarni rok propisan za kazneno djelo za koje je optužen u odvojenom kaznenom postupku. Primjena duljeg zastarnog roka nije bila ni nepredvidiva ni proizvoljna. Dakle, iako je presuda u prekršajnom postupku bila konačna, ona nije spriječila nastavak paralelnog kaznenog postupka.

Iz toga slijedi da članak 4. Protokola br. 7 uz Konvenciju nije bio primjenjiv u ovom slučaju, stoga je Europski sud podnositeljev prigovor odbacio kao nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

Članak 6. Konvencije

Podnositelj je prigovorio i da je kazneni postupak protiv njega bio nepošten jer su domaći sudovi pogrešno procijenili činjenice i dokaze te da on nije iznio svoju završnu riječ nakon, već prije završne riječi optužbe.

Europski sud je zaključio da je podnositelj zahtjeva imao priliku iznijeti sve svoje primjedbe pred domaćim sudovima koji su pravilno i bez proizvoljnosti obrazložili svoje odluke. Istaknuo je da se članak 6. ne može tumačiti na način da optuženima daje pravo da iznose svoje završne riječi određenim redoslijedom.

Slijedom navedenog, ovaj podnositeljev prigovor je odbacio kao očigledno neosnovan.

Članak 7. Konvencije

Podnositelj je prigovorio da su pravila koja se odnose na zastaru kaznenog progona protiv njega primijenjena retroaktivno, protivno članku 7. Konvencije.

Europski sud je ponovio da se jamstva iz članka 7. Konvencije ne primjenjuju u slučajevima kada je produljenje zastarnog roka nastupilo prije isteka prvobitno propisanog zastarnog roka ([Coëme i drugi protiv Belgije](#) i [Previti protiv Italije](#)).

U ovom predmetu, kazneno djelo je počinjeno 16. listopada 2005. kada je apsolutni rok zastare kaznenog progona bio četiri godine. Nakon izmjena Kaznenog zakona (Narodne novine broj 71/2006), koje su stupile na snagu 1. listopada 2006., to je razdoblje produljeno na šest godina. Dakle, novi, duži zastarni rok uveden je prije isteka prijašnjeg zakonskog roka zastare, stoga se situacija u ovom predmetu ne razlikuje od one u gore navedenim predmetima *Coëme i drugi* i *Previti*.

Slijedom navedenog, ovaj prigovor je odbačen kao nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae*.

Europski sud je isto stajalište zauzeo u predmetu [Ivančić i tvornica cementa Umag d.o.o. protiv Hrvatske](#). U ovom predmetu, Europski sud je odlučio da je zahtjev podnositelja zbog navodne povrede prava na pošteno suđenje i prava da ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari nedopušten. U odnosu na navodnu povredu načela *ne bis in idem*, Europski sud je utvrdio da se presuda kojom se prekršajni postupak obustavlja zbog nastupanja apsolutne zastare ne može smatrati ni „osudom“ ni „oslobođenjem“ u smislu članka 4. Protokola 7. Stoga je taj prigovor proglasio nespojivim *ratione materiae* s odredbama Konvencije i dodatnih protokola.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2020. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava